

Pensioenverrekening

3

1. Inleiding

In HR 7 oktober 1959, *BNB* 1959/355 oordeelde de Hoge Raad dat pensioenrechten niet in een huwelijksgoederengemeenschap vallen, zodat bij ontbinding en verdeling van een huwelijksgoederengemeenschap met pensioenrechten geen rekening behoefde te worden gehouden. De ommezwaai kwam, na een 'zwaluw' die nog niet meteen 'zomer' maakte in de vorm van Hof Amsterdam 23 december 1977, *NJ* 1978/507, met het alom bekende *Boon/Van Loon*-arrest (HR 27 november 1981, *NJ* 1982/503). In dat arrest oordeelde de Hoge Raad dat pensioenrechten in een huwelijksgoederengemeenschap vallen. De aard van pensioenrechten impliceert dat in het kader van verdeling van een ontbonden huwelijksgoederengemeenschap tot waardeverrekening dient te worden overgegaan, óók van pensioenrechten opgebouwd vóórdat de huwelijksgoederengemeenschap ontstond. Sedert de invoering van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (de WVP) per 1 mei 1995 is wettelijk vastgelegd dat pensioenrechten waarop die wet van toepassing is en accessoire rechten op nabestaandenpensioen niet tot een huwelijksgoederengemeenschap behoren (art. 1:94 BW). In dit artikel komt de vraag aan de orde of en in hoeverre het *Boon/Van Loon*-arrest sedert 1 mei 1995 nog betekenis heeft.

2. Terug naar af: de reikwijdte van het *Boon/Van Loon*-arrest

Het is goed in herinnering te brengen wat het oordeel van de Hoge Raad in het *Boon/Van Loon*-arrest inhield. De Hoge Raad trof in dat arrest immers een algemene regeling inclusief overgangsrecht. Annotator Heemskerk sprak daarom in de *NJ* van 'een keerpunt..., een revolutie zo men wil'. Niet alleen omdat de Hoge Raad zich in zijn visie 'terdege bewust' was van de algemene werking van het arrest, maar ook omdat uitdrukkelijk werd teruggekomen op een eerder oordeel dat met zoveel woorden werd genoemd (het arrest uit 1959) en bovendien overgangsrecht werd geformuleerd.

De Hoge Raad overwoog prealabel dat beantwoording van de vraag of pensioenrechten verknocht zijn aan de rechthebbende, en zo ja: of die verknochtheid impliceert dat pensioenrechten geen onderdeel uitmaken van een huwelijksgoederengemeenschap, door de wetgever aan het oordeel van de rechter is overgelaten (r.o. 11; vgl. PG Boek 1 BW, p. 280). Ik vat het oordeel van de Hoge Raad

in overweging 12 van het *Boon/Van Loon*-arrest als volgt samen:

- Pensioenrechten die door arbeid zijn opgebouwd zijn voorwaardelijke vorderingsrechten, ook al is het pensioen ten tijde van de ontbinding van een huwelijksgoederengemeenschap nog niet ingegaan (zie ook r.o. 10).
- Pensioenrechten vallen in een huwelijksgoederengemeenschap.
- Pensioenrechten dienen daarom bij de verdeling van een ontbonden huwelijksgoederengemeenschap te worden betrokken, tenzij de pensioenrechten zodanig verknocht zijn aan de persoon van de rechthebbende dat deze verknochtheid zich daartegen verzet.
- Omdat pensioenrechten niet aan een ander dan de rechthebbende kunnen worden toebedeeld, dient verdeling te worden gerealiseerd op basis van waardeverrekening.
- Ouderdomspensioen is weliswaar verknocht aan de rechthebbende, maar tussen ouderdomspensioen en de echtgenoot-niet rechthebbende bestaat een niet te verwaarlozen band omdat ouderdomspensioen voor een gehuwde uit maatschappelijk oogpunt, gezien de wettelijke zorgplicht van art. 1:81 BW, bestemd is om te voorzien in de behoefte van beide echtgenoten, eventuele werknemerspremie voor ouderdomspensioen ten laste van de gemeenschap kwam en ouderdomspensioen door gemeenschappelijke inspanning van beide echtgenoten tot stand komt.
- Tussen partnerpensioen, voor zover dit aan de gescheiden echtgenoot toekomt (het bijzonder partnerpensioen; zie art. 57 Pensioenwet) en de echtgenoot die dit pensioen verwierf bestaat eveneens een niet te verwaarlozen band omdat voor zover voor de opbouw van partnerpensioen werknemerspremie was verschuldigd, deze uit de huwelijksgoederengemeenschap is bekostigd en ook de opbouw van partnerpensioen door gemeenschappelijke inspanning tot stand is gebracht.
- In het algemeen dienen pensioenrechten in geval van ontbinding van een huwelijksgoederengemeenschap ondanks de verknochtheid aan de rechthebbende te worden verdeeld gezien de niet te verwaarlozen band met de echtgenoot – niet rechthebbende.
- Dit geldt niet in geval van ontbinding van de huwelijksgoederengemeenschap als gevolg van het overlijden van één van de echtgenoten, wat ouderdomspensioen betreft omdat de zorgplicht ten opzichte van de overleden echtgenoot door het overlijden eindigt en diens erfgenamen géén niet te verwaarlozen band met de door de overlevende echtgenoot opgebouwde pensioenrechten hebben, en wat partnerpensioen betreft kennelijk omdat de erfgenamen van de over-

1. Mr. W.P.M. Thijssen is advocaat bij Thijssen Pensioen Advocaten te Amstelveen. Rechtspraak is bijgewerkt tot en met oktober 2010.

leden echtgenoot geen niet te verwaarlozen band met het partnerpensioen hebben.

In overweging 13 van het *Boon/Van Loon*-arrest gaf de Hoge Raad aan dat de eisen van redelijkheid en billijkheid mede bepalend zijn voor de wijze van verdeling van een ontbonden huwelijksgoederengemeenschap. Die eisen van redelijkheid en billijkheid betekenen voor de wijze van verdeling van pensioenrechten in een als gevolg van scheiding van tafel en bed of echtscheiding ontbonden huwelijksgoederengemeenschap (thans ook voor een als gevolg van eindigen van geregistreerd partnerschap ontbonden huwelijksgoederengemeenschap) het volgende:

- Beide echtgenoten hebben recht op 50% van de waarde van opgebouwd ouderdomspensioen en opgebouwd partnerpensioen.
- Indien de ontbonden huwelijksgoederengemeenschap voldoende baten omvat in verhouding tot het bedrag dat met waardeverrekening is gemoeid, dient dit bedrag per de datum waarop de huwelijksgoederengemeenschap in staat van ontbinding komt te verkeren (normaliter de datum van inschrijving van de scheiding van tafel en bed of de echtscheiding) te worden voldaan.
- Indien dit niet mogelijk is (de Hoge Raad veronderstelde dat dit 'vaak' het geval zal zijn), kan waardeverrekening worden gerealiseerd door het opleggen aan de verrekeningsplichtige echtgenoot van een voorwaardelijke uitkering die:
  - a. duurt zolang beide ex-echtgenoten in leven zijn;
  - b. opeisbaar wordt naarmate de pensioentermijnen opeisbaar worden;
  - c. gesteld kan worden op een percentage van het per de datum waarop de huwelijksgoederengemeenschap in staat van ontbinding komt te verkeren opgebouwde ouderdomspensioen (de Hoge Raad gaat er daarbij van uit dat de waarde van het ouderdomspensioen die van het partnerpensioen overtreft zodat de ouderdomspensioengerechtigde de verrekeningsplichtige is – ik merk op dat het in de praktijk ook zo uitwerkt).
- Verrekening van de waarde van partnerpensioen dient achterwege blijven in de situatie waarin de ouderdomspensioengerechtigde naar redelijke verwachting het ouderdomspensioen relatief lang zal genieten zonder verplicht te zijn tot het verrichten van de voorwaardelijke uitkering in verband met vooroverlijden van de verrekeningsgerechtigde (bijvoorbeeld als de verrekeningsgerechtigde veel ouder is dan de ouderdomspensioengerechtigde of een zwakke gezondheid heeft; de voorwaardelijke uitkering wordt dan hoger dan in de situatie waarin het partnerpensioen mede bij de verrekening zou worden betrokken).
- De verrekeningsplichtige kan onder omstandigheden verplicht zijn een lijfrenteverzekering ten behoeve van de verrekeningsgerechtigde te bekostigen.

- Onder omstandigheden kan de verrekeningsvordering worden gematigd of niet worden toegekend, bijvoorbeeld in de situatie waarin de verrekeningsplichtige op andere wijze in de verzorging van de verrekeningsgerechtigde heeft voorzien of draagkracht mist om de voorwaardelijke uitkering te verrichten.
- Onder omstandigheden kan het voorhuwelijkse pensioen in het kader van de verrekening buiten aanmerking blijven, bijvoorbeeld als het niet het eerste huwelijk (of onder het huidige recht: niet het eerste geregistreerd partnerschap) van de verrekeningsplichtige betreft.

Zoals hiervoor aangegeven was voorts opmerkelijk dat de Hoge Raad overgangsrecht formuleerde (zie r.o. 14). De redelijkheid en billijkheid impliceerden met het oog op de rechtszekerheid dat pensioenrechten niet alsnog kunnen worden betrokken bij verdelingen van huwelijksgoederengemeenschappen die vóór 27 november 1981 tot stand kwamen (bevestigd in HR 22 december 2006, *PJ* 2007/28). Dit betekende dat wel plaats was voor pensioenverrekening in situaties waarin een huwelijksgoederengemeenschap vóór 27 november 1981 in staat van ontbinding kwam te verkeren als gevolg van scheiding van tafel en bed of echtscheiding, maar nog niet was verdeeld. In die lijn Pres. Rb. 's-Hertogenbosch 7 november 1983, *NJ* 1984/365. Geen plaats voor pensioenverrekening bestond in de situatie waarin vóór 27 november 1981 overeenstemming over de verdeling van de huwelijksgoederengemeenschap bestond, maar de scheiding na die datum tot stand kwam (vgl. Hof 's-Hertogenbosch 1 mei 1990, *NJ* 1991/178 en Rb. Utrecht 14 augustus 1991, *NJ* 1993/796). Invoering van de WVP had niet de consequentie dat in geval van verdelingen van vóór 27 november 1981 alsnog pensioenverrekening diende te worden gerealiseerd (HR 23 mei 1997, *PJ* 1998/6). Invoering van de WVP betekende ook niet dat het overgangsrecht van het *Boon/Van Loon*-arrest sindsdien discriminerend zou zijn (Hof 's-Gravenhage 30 januari 2008, *PJ* 2008/35).

In het vervolg van deze bijdrage wordt nagegaan onder welke omstandigheden aan het *Boon/Van Loon*-arrest nog betekenis toekomt sedert de invoering van de WVP. In het verlengde daarvan wordt nagegaan welke de betekenis is van jurisprudentie die volgde op het *Boon/Van Loon*-arrest.

3. De basis: artikel 1:94 BW

Om te bepalen in welke situatie het *Boon/Van Loon*-arrest en de daarop gewezen vervolgsjurisprudentie nog betekenis heeft, dienen de volgende situaties te worden beschouwd:

- Bij een scheiding van tafel en bed of echtscheiding blijkt sprake te zijn van pensioenrechten waarop de WVP niet van toepassing is en eventueel aan die

pensioenrechten accessoire pensioenrechten (vgl. art. 1:94 lid 4 BW).

- Bij huwelijkse voorwaarden of bij overeenkomst met het oog op een scheiding van tafel en bed of een echtscheiding is de toepasselijkheid van de WVP uitgesloten (vgl. art. 1:155 BW).
- Bij beëindiging van geregistreerd partnerschap (vgl. art. 1:80d, lid 1, aanhef en onder d BW en art. 1:80e BW).
- Er is sprake van 'overzeese' pensioenen ondergebracht bij een uitvoeringsorgaan of in eigen beheer uitgevoerd op Aruba, Bonaire, Curaçao, St. Eustasius, St. Maarten of Saba.

Pensioen waarop de WVP niet van toepassing is

Pensioenen waarop de WVP niet van toepassing is, vallen op grond van art. 1:94 lid 4 BW in een huwelijksgoederengemeenschap. Deze zouden voor verrekening in aanmerking komen. Ik heb één uitspraak aangetroffen waarin werd geoordeeld dat op bepaalde pensioenrechten de WVP niet van toepassing was, zodat deze dienden te worden verrekend. Het betrof een VUT-uitkering die vergelijkbaar was met een pensioenrecht (Rb. Zutphen 22 maart 2006, *PJ* 2006/65). De uitspraak werd echter gecasseerd in HR 15 februari 2008, *NJ* 2008/275, *PJ* 2008/34, zie hierna. In een andere situatie werd geoordeeld dat lijfrenteverzekeringen, waarop de WVP niet van toepassing was niet beoogden in een oudedagsvoorziening te voorzien zodat zij niet als 'pensioen' hadden te gelden. Omdat sprake was van huwelijkse voorwaarden, kwamen de verzekeringen niet voor pensioenverrekening in aanmerking maar dienden zij wel te worden verdeeld gezien de inhoud van de huwelijkse voorwaarden (Rb. Utrecht 11 juni 2008, *PJ* 2008/77).

Rechtspraak waarin werd geoordeeld of bepaalde uitkeringen naar hun aard als te verrekenen pensioenrechten dienden te worden aangemerkt bestaat eveneens. Arbeidsongeschiktheidspensioen komt niet voor verrekening in aanmerking (HR 23 december 1988, *NJ* 1989/700). DGA-pensioen wel, met dien verstande dat verrekening daarvan kan worden gerealiseerd door toewijzing van rechten aan een ander dan de begunstigde indien de uitvoeringsverplichting van thans art. 23 Pensioenwet (PW), destijds art. 2, lid 1 Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW), niet van toepassing is omdat het afkoopverbod (thans art. 65 PW, destijds art. 32, lid 4 PSW) dan niet geldt (HR 24 november 1989, *NJ* 1990/539). VUT-uitkeringen zijn verknocht aan de rechthebbende zodat deze niet voor verrekening in aanmerking komen (Hof 's-Hertogenbosch 2 november 1994, *NJ* 1995/332, HR 15 februari 2008, *NJ* 2008/275, *PJ* 2008/34 en Rb. Zwolle-Lelystad 3 december 2008, *PJ* 2010/42).

De vraag is vervolgens of arbeidsongeschiktheidspensioen en VUT-uitkeringen die gezien de hiervoor aangehaalde rechtspraak niet voor verrekening in aanmerking komen,

wel voor verevening in aanmerking komen. Dat is niet het geval omdat geen sprake is van 'ouderdomspensioen' (zie art. 1, lid 1, aanhef en onder d WVP). Een uitzondering geldt voor arbeidsongeschiktheidspensioen uitgekeerd vanaf het bereiken van de 65-jarige leeftijd dat, globaal weergegeven, feitelijk met een ouderdomspensioen moet worden gelijkgesteld (art. 1, lid 2, aanhef en onder c WVP). Zie voorts Bod 2007 (T&C Pensioenrecht), art. 1 WVP, aant. 7-9.

Kortom: arbeidsongeschiktheidspensioenen uitgekeerd vóór het bereiken van de leeftijd van 65 jaar, VUT-uitkeringen en lijfrenten die niet als 'pensioen' kwalificeren komen niet voor pensioenverrekening en evenmin voor pensioenverevening in aanmerking. Lijfrenteverzekeringen die niet als 'pensioen' verzekeringen gelden, kunnen echter wel voor waardedeling in aanmerking komen indien het oogmerk van de lijfrente is om te voorzien in een oudedagsvoorziening.

De toepasselijkheid van de WVP is uitgesloten

In de situatie waarin toepasselijkheid van de WVP is uitgesloten, rijst de vraag of pensioenen waarop de WVP zonder die uitsluiting van toepassing zou zijn geweest, voor pensioenverrekening in aanmerking komen. Het antwoord is gelegen in art. 1:94, lid 4 BW. Daar is bepaald dat pensioenrechten waarop de WVP van toepassing is en met die pensioenrechten verband houdend nabestaandenpensioen niet in een huwelijksgoederengemeenschap vallen. Ten aanzien van dergelijke pensioenrechten geldt daarom dat deze niet voor pensioenverrekening in aanmerking komen, indien pensioenverevening wordt uitgesloten.

De Hoge Raad oordeelde in zijn arrest van 5 oktober 1990, *NJ* 1991/576 dat in geval van huwelijkse voorwaarden die een uitsluiting van iedere huwelijksgoederengemeenschap inhouden, géén recht op pensioenverrekening bestaat. De redelijkheid en billijkheid die ook huwelijkse voorwaarden beheersen vormen geen grond om een overeengekomen 'koude uitsluiting' terzijde te schuiven om tot pensioenverrekening te komen. Pensioenverrekening bij 'koude uitsluiting' kan niet door de rechter worden voorgeschreven. Het is de taak van de wetgever om deze voor te schrijven indien de wetgever dat wenselijk zou vinden (vgl. HR 23 december 1998, *NJ* 1989/700 waar in dit verband op de rechtszekerheid werd gewezen). De Hoge Raad overwoog in dit belangrijke arrest ook dat de zorgplicht tijdens het huwelijk (art. 1:81 BW) weliswaar bron is voor een eventuele alimentatieverplichting, maar dat op dit wetsartikel niet een recht op pensioenverrekening bij koude uitsluiting kan worden geconstrueerd (vgl. HR 19 januari 1996, *NJ* 1996/617, *PJ* 1996/71).

Bijzondere situaties deden zich voor in Hof 's-Gravenhage 17 maart 1995, *NJ* 1995/475 en HR 28 maart 1997, *NJ* 1997/581. Het Hof interpreteerde de clausule dat tot een onverdeelde behorende pensioenaanspraken niet

zouden worden verrekend zodanig dat tot pensioenverrekening door het opleggen van een voorwaardelijke uitkering diende te worden overgegaan daar de notaris, die de betreffende akte had opgesteld partijen niet over het Boon/Van Loon-arrest had geïnformeerd. De Hoge Raad oordeelde in de situatie waarin periodieke verrekening van inkomsten was overeengekomen, die feitelijk niet werd uitgevoerd, dat opgebouwde pensioenaanspraken als verteerd golden zodat geen recht op pensioenverrekening bestond. Rb. Maastricht 23 juni 2004, *PJ* 2005/22 oordeelde dat in de situatie van koude uitsluiting geen recht op pensioenverrekening bestaat, ook niet indien bij latere notariële akte een verrekenbeding is overeengekomen waarvoor de vereiste goedkeuring van de rechtbank ontbreekt. Hof 's-Gravenhage 24 februari 2009, *PJ* 2010/32 hield in dat in geval van inschrijving echtscheiding in 1982, de rechter zich ook na invoering van de WVP aan de criteria van het Boon/Van Loon-arrest diende te houden in het kader van het beoordelen van een vordering strekkend tot pensioenverrekening. De stelling van de verrekeningsgerechtigde dat de contante waarde van het ouderdomspensioen bij helfte diende te worden verdeeld en dat de contante waarde van partnerpensioen bij verrekening buiten beschouwing diende te blijven omdat bijzonder partnerpensioen bij verevening ook geen rol speelt, ging niet op.

Deze jurisprudentie houdt betekenis in situaties waarin pensioenverevening is uitgesloten, maar bij huwelijkse voorwaarden of bij een overeenkomst met het oog op de scheiding op enigerlei wijze verdeling wordt overeengekomen. Zo'n verdelingsregeling kan pensioenrechten, die op grond van art. 1:94 lid 4 BW buiten een huwelijksgoederengemeenschap vallen, daarin betrekken indien de verdelingsregeling in die zin dient te worden uitgelegd.

De omgekeerde situatie van de situatie die hiervoor aan de orde was werd beoordeeld door Hof 's-Gravenhage 25 juni 2008, *PJ* 2008/97. Bij huwelijkse voorwaarden uit 1986 was pensioenverrekening uitgesloten. Omdat partijen kennelijk beoogden pensioen buiten iedere vorm van verdeling te houden, bestond bij scheiding na invoering van de WVP geen recht op pensioenverevening. Onder omstandigheden kunnen huwelijkse voorwaarden daterend van voor invoering van de WVP daarom aan pensioenverevening in de weg staan. Deze uitspraak is een bijzondere toepassing van de regel van art. 11 WVP waaruit volgt dat pensioenverevening uitsluitend 'uitdrukkelijk' kan worden uitgesloten. Bijzonder, omdat in de berechte situatie ten tijde van de totstandkoming van de huwelijkse voorwaarden nog geen reëel vooruitzicht op invoering van de WVP bestond.

Beëindiging van geregistreerd partnerschap

Een geregistreerd partnerschap kan, voor zover in het kader van deze bijdrage relevant, eindigen met wederzijds

goedvinden (art. 1:80d, lid 1, aanhef en onder d BW) of door ontbinding door de rechter (art. 1:80e BW).

In geval van beëindiging met wederzijds goedvinden dient in de overeenkomst waarbij de beëindiging wordt overeengekomen een regeling te worden opgenomen voor 'de verevening of verrekening van pensioenrechten'. Deze regeling geeft partijen de mogelijkheid verevening of verrekening van pensioenrechten uit te sluiten. Zij hebben ook de mogelijkheid pensioenverrekening volgens het Boon/Van Loon-arrest overeen te komen. Voor zover een dergelijke bepaling dan nog uitleg behoeft, is de jurisprudentie gewezen in het verlengde van het Boon/Van Loon-arrest in volle omvang van toepassing. Zij kunnen ook een andere wijze van verrekening overeenkomen (ik noem als volstrekt willekeurig voorbeeld: verrekening van de waarde van uitsluitend ouderdomspensioen in combinatie met afstand van het recht op bijzonder partnerpensioen; vgl. art. 57 PW). Zij kunnen verevening volgens het wettelijk standaardsysteem, een afwijkende of een geheel eigen wijze van verevening overeenkomen. Deze mogelijkheden bestaan voor gehuwden onder voorwaarden ook, maar in de situatie van gehuwden die gaan scheiden, geldt bij scheiding tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995 indien niet anders overeengekomen het Boon/Van Loon-regiem en bij scheiding op of na 1 mei 1995 het wettelijk standaardsysteem voor pensioenverevening.

In dit verband rijst de vraag welke regeling geldt indien bij beëindiging van een partnerrelatie wordt nagelaten een regeling omtrent verevening of verrekening van pensioenrechten op te nemen. De beëindigingsovereenkomst is daardoor niet nietig (zie de aanhef van art. 1:80d lid 1 BW), óók niet wegens strijd met de openbare orde of de goede zeden (zie Hijma 2009 (T&C BW), art. 3:40 BW, aant. 4). De overeenkomst zal in het algemeen ook niet vernietigbaar zijn op de gronden van art. 3:52 BW (bedreiging, bedrog of misbruik van omstandigheden). Vernietiging zou partijen ook niet verder helpen, daar de gehele overeenkomst 'ex tunc' zou ophouden te bestaan (art. 3:53 lid 1 BW), tenzij de rechter op vordering van de partij die zich bij de vernietiging benadeeld acht werking aan de vernietiging ontzegt en de partij die daarbij voordeel heeft een uitkering in geld oplegt om dat voordeel weg te nemen. Indien sprake zou zijn van misbruik van omstandigheden, zou de rechter in plaats van de overeenkomst te vernietigen, deze kunnen wijzigen om het nadeel dat de grond voor de vernietigbaarheid was weg te nemen (art. 3:54 BW). Op deze wijze zou pensioenverrekening of pensioenverevening alsnog door de rechter kunnen worden opgelegd. Een soortgelijke redenering geldt indien een beroep op dwaling zou (kunnen) worden gedaan. Het nadeel gelopen als gevolg van dwaling kan immers worden gecompenseerd op voorstel van de bevoordeelde of door de rechter (art. 6:228 en 6:230 BW).

Wanneer een geregistreerd partnerschap door de rechter wordt ontbonden, dient tot pensioenverevening te worden overgegaan. Op grond van art. 1:80e lid 1 BW is art. 1:153 BW (het artikel dat de grondslag vormt voor pensioenverevening) in die situatie van overeenkomstige toepassing. Ontbinding door de rechter van een geregistreerd partnerschap is slechts mogelijk op verzoek van één van de partners. De figuur van de ontbinding door de rechter van een geregistreerd partnerschap is geschreven met het oog op de situatie dat geen overeenstemming over de (voorwaarden voor) ontbinding kan worden bereikt. Vanuit die optiek is het voorschrift dat in die situatie pensioenverevening moet worden gerealiseerd begrijpelijk omdat daarmee wordt aangesloten bij de situatie die geldt bij scheiding van tafel en bed of beëindiging van huwelijk op verzoek van één van de partners.

'Overzeese' pensioenen

Op Aruba, Bonaire, Curaçao, St. Eustasius, St. Maarten en Saba geldt de WVP niet. Van pensioenverevening is in geval van scheiding waarop het recht van deze eilanden van toepassing is daarom geen sprake (tenzij analoge toepassing van de WVP zou worden overeengekomen).

In de rechtspraak van Aruba, Bonaire, Curaçao, St. Eustasius, St. Maarten en Saba is de Boon/Van Loon-leer overgenomen. Pensioenverrekening volgens Nederlands model is daar nog steeds gebruikelijk. Dit blijkt onder meer uit een uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van (destijds) de Nederlandse Antillen en Aruba van 26 augustus 2008 (LJN BF0059). In die interessante uitspraak werd het volgende beslist:

- Pensioenen worden aan de rechthebbende toebedeeld maar in geval van gemeenschap van goederen dient bij scheiding waardeverrekening te worden gerealiseerd (tenzij sprake is van verknochte pensioenrechten).
- Het feit dat scheiding relatief kort op het aangaan van een huwelijk volgt betekent niet dat vóórhuwelijks pensioen niet bij de verrekening zou behoeven te worden betrokken, óók niet indien de verrekeningsplichtige eerder gehuwd is geweest (dat zou slechts anders kunnen zijn indien uit hoofde van het eerste huwelijk al pensioenverrekening zou zijn gerealiseerd).
- Pensioenverrekening kan op grond van de redelijkheid en billijkheid achterwege blijven indien de ali-

mentatie op zodanig niveau is gesteld dat de alimentatiegerechtigde daaruit een pensioenvoorziening kan treffen.

- Bij uitgestelde verrekening heeft pensioenverrekening vanaf het moment dat de betalingen uit hoofde van pensioenverrekening aanvangen invloed op de draagkracht van de verrekeningsplichtige en de behoefte van de verrekeningsgerechtigde zodat reden kan bestaan voor het wijzigen van de alimentatie.

Pensioenverrekening is op Aruba, Bonaire, Curaçao, St. Eustasius, St. Maarten en Saba gezien het voorgaande nog levend recht zodat de jurisprudentie rond pensioenverrekening voor de beneden- en bovenwindse eilanden nog van toepassing is.

4. Van terug naar af weer verder

Uit het voorafgaande blijkt dat pensioenverrekening, zij het beperkt, nog actueel is:

- voor lijfrenten die niet als 'pensioen' in de zin van de WVP kwalificeren maar naar hun aard een oudedagsvoorziening ('pensioen') vormen;
- indien pensioenverevening wordt uitgesloten en pensioenverrekening wordt overeengekomen (hetzij expliciet, hetzij impliciet omdat een overeengekomen bepaling omtrent verdeling zo wordt uitgelegd dat deze ook pensioenverrekening omvat); en
- bij beëindiging van een geregistreerd partnerschap met wederzijds goedvinden indien daarvoor wordt gekozen of omdat de rechter op basis van de overeenkomst strekkend tot beëindiging van het geregistreerd partnerschap die op het punt van 'pensioen' een leemte bevat pensioenverrekening oplegt;
- wanneer sprake is van 'overzeese' pensioenen.

Jurisprudentie gewezen in het verlengde van het Boon/Van Loon-arrest behoudt daarom voor de Nederlandse rechtspraak waarde, voor de rechtspraak van Aruba, Bonaire, Curaçao, St. Eustasius, St. Maarten en Saba ten volle. Pensioenverrekening leeft daarom voort. Het lijkt binnen Nederland wel onvermijdelijk dat vorderingen strekkend tot pensioenverrekening op grond van een scheiding tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995 met het verstrijken van de tijd in steeds meer gevallen zullen stranden op verjaring of rechtsverwerking.